

75-metį paminėję Australijos lietuviai: kartų kaita, kalbos iššūkiai ir „prarastosios kartos“ paieškos

Australijos lietuvių bendruomenė (ALB) naujuosius metus pasitinka paminėjusi solidų 75-erių metų jubiliejų ir išsirinkusi naują Krašto valdybą. Kartu su šventine nuotaika išryškėja ir klausimai, su kuriais bendruomenė susiduria kasdien: kaip išlaikyti lietuvių kalbą mišrioje šeimoje, kaip atnaujinti kultūrinius kolektyvus, kaip pasiekti jaunos žmonės ir tuos, kurie gyvena toliau nuo didžiųjų centrų?

Apie trečią kadenciją, bendruomenės vystymosi kaitą dėl skirtingų emigracijos bangų įtakos, suvažiavimo rezoliucijas ir ateities planus pasakoja trečiai kadencijai perrinkta Australijos lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininkė Rasa Mauragis.

Ana Vengrovskaja | Pasauliolietuvis.lt

Nauja valdyba: tęstinumas ir kartų kaita

Spalio pabaigoje netoli Kanberos vyko 41-asis Australijos lietuvių bendruomenės Krašto tarybos suvažiavimas, kuriame buvo paminėtas ir bendruomenės įkūrimo 75-mečio jubiliejus. Suvažiavime delegatai aptarė bendruomenės kryptį, svarbiausius darbus ir išsirinko Krašto valdybą ateinantiems dvejiems metams.

Australijoje gimusi lietuvė, Okeanijos (Australijos, Naujosios Zelandijos) ir Rytų Azijos kraštų lietuvių bendruomenės atstovė Rasa Mauragis pirmininkės pareigas

tęs trečią kadenciją iš eilės. Ji primena, kad ALB veiklą reglamentuoja Konstitucija, kurioje numatoma rotacija ir valdybos atsinaujinimas.

„Pagal mūsų Konstituciją, po dviejų kadencijų pusė valdybos turi atsistatydinti per kiekvienus rinkimus. Tie, kurie ilgiausiai buvo valdyboje, yra tie, kurie atsistatydina. Aš buvau viena iš keturių, kurie buvome ilgiausiai valdyboje, ir mes visi oficialiai atsistatydinome“, – pasakoja ji.

Jubiliejui paminėti iškeptas Bendruomenės 75-mečio Napoleono tortas prapjaunamas dabartinės Krašto valdybos pirmininkės Rasos ir buvusių pirmininkų | Lolitos Kaledos archyvo nuotr.

Konstitucija taip pat leidžia tas pačias pareigas eiti iki aštuonerių metų, tad tęstinumas šiuo atveju neprieštarauja bendruomenės taisyklėms. R. Mauragis sako, kad rotacija jai pačiai yra svarbi, tačiau praktikoje kartais prireikia ir patirties, ir laiko, kurio ne kiekvienas gali skirti.

„Man atrodo, labai svarbu, kad būtų kaita – dėl to ir turime tokius punktus Konstitucijoje. Tačiau vadovaujamas pareigas reikia priimti su aiškiu pasirengimu: tam reikia laiko, o žmonės dažnai turi ir kitų įsipareigojimų lietuviškoje veikloje“, – pažymi ji.

Pirmininkė džiaugiasi, kad šįkart Krašto valdyba – palyginti jauna ir atspindi dabartinį Australijos lietuvių demografinį vaizdą.

„Valdyba, palyginus, labai jauna. Aš esu viena vyresnio amžiaus. Yra du „dipukų“ palikuonys – aš, kaip antros kartos, ir dar vienas asmuo, kaip trečios kartos. O visi kiti – „trečiabangiai“. Visi gimę Lietuvoje. Sakyčiau, jų amžius – nuo 35 iki 50, daugeliui apie 40“, – sako R. Mauragis.

„Dipukai“ ir „trečiabangiai“: skirtingos patirtys, skirtingi poreikiai

Australijos lietuvių gyvenime ryškėja skirtumai tarp senosios išeivijos ir po 1990-ųjų atvykusių lietuvių. Pasak R. Mauragis, šie skirtumai labiausiai matomi skirtingų miestų bendruomenėse.

„Yra kelios bendruomenės, kuriose dar nedaug kas pasikeitė ir viskas daugiau „dipukų“ vaikų rankose. O visose kitose bendruomenėse daugiau veiklą perėmė „trečiabangiai“, – pastebi ji.

Ryškesnis naujųjų atvykėlių vaidmuo keičia bendruomenių kasdienybę bei veiklos prioritetus.

„Skiriasi ir tai, kaip įtraukiamos jaunos šeimos. Vienur aktyviau ieškoma būdų jas įjungti, kitur vis dar daug veiklos laikosi ant vyresniųjų, ir jaunų šeimų matosi mažiau. Nors, pavyzdžiui, lituanistinėse mokyklose kai kur skaičiai pradėjo po truputį augti“, – pastebi R. Mauragis.

Jubiliejinis suvažiavimas: visi po vienu stogu

2025 m. suvažiavimas buvo išskirtinis ne tik jubiliejaus minėjimu, bet ir formatu. Pastaraisiais metais nuspręsta Krašto tarybos suvažiavimus rengti atskirai nuo Australijos lietuvių dienų – kultūrinės šventės, kuri ilgą laiką vyko tuo pat metu.

„2022 m. buvo nutarta, kad Krašto tarybos suvažiavimai vyktų atskirai nuo Australijos lietuvių dienų. Žmonės negali visur dalyvauti. Jei žmogus yra Krašto taryboje ir kartu dainuoja chore ar šoka, jam sunku būti ir vienur, ir kitur – dažniausiai nukentėdavo Krašto taryba“, – sprendimo motyvus aiškina R. Mauragis.

Nuspręsta renginius organizuoti pakaitomis: vienais metais – Lietuvių dienas, kitais – suvažiavimą. Šįkart visi delegatai ir svečiai gyveno vienoje vietoje, o tai

sustiprino bendrystę ir leido daugiau laiko skirti diskusijoms.

Suvažiavimo akirmirka | ALB nuotr.

„Šis suvažiavimas dar išsiskyrė tuo, kad visi gyvenom vienoj vietoj. Išnuomavom viešbutį, kur buvo atitinkami kambariai, kur galėjome organizuoti posėdžius, kultūrinę programą. Visi buvome kartu, niekas negalėjo niekur pabėgt“, – juokiasi pirmininkė.

Suvažiavime dalyvavo 39 delegatai, o su svečiais – kiek daugiau nei 60 žmonių. Jubiliejinėje programoje dalyvavo Lietuvos ambasadorius Australijoje Darius Degutis, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Dalia Henke, Lietuvos Respublikos Seimo nariai: Pasaulio lietuvių vienmandatėje apygardoje išrinkta Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė ir Kultūros komiteto pirmininkas Kęstutis Vilkauskas, Australijos valdžios atstovai, sveikinimus atsiuntė Lietuvos vadovai.

Iššūkis išlaikyti lietuvių kalbą

Viena svarbiausių suvažiavimo temų – kalbos vartojimas. Australijoje gyvena daug

mišrių šeimų, į bendruomenės veiklą įsitraukia ir tie, kurie lietuviškai kalba silpniau arba visai nekalba. Todėl svarstoma, kaip suderinti įtrauktį ir lietuvių kalbos gyvybingumą. Ir pačiame Krašto tarybos suvažiavime buvo vartojamos abi – anglų ir lietuvių – kalbos.

„Diskusijos grupėse vyko beveik visur angliškai, jei buvo anglakalbių. Plenarinėje dalyje irgi buvo anglų kalba, kad visi suprastų. O pranešimai buvo mišrūs“, – pasakoja R. Mauragis.

ALB jau 2022 m. įtvirtino nuostatą, kad bendruomenės veikloje turi būti ieškoma dvikalbio modelio, o ne priimamas „paprastas“ sprendimas pereiti prie anglų kalbos. R. Mauragis pabrėžia, kad lietuvių kalbos girdėjimas yra gyvybiškai svarbus tapatybei išlaikyti, net jei suprantama ne viskas.

„Būtų nemandagu nekalbėti kalba, kurią visi supranta. Bet kai buvo klausiama, ar suvažiavime viskas vyks anglų kalba, sakiau, ne, bandom dvi kalbas. Taip stengiamės ir toliau išlaikyti lietuvių kalbą. Ją girdėti mums yra labai svarbu. Jei negirdėsime – tie, kurie mažai vartoja, pradės pamiršti“, – mano Australijos lietuvė.

Ateities planuose – technologiniai sprendimai. Viena iš rezoliucijų numato ištirti tiesioginio vertimo technologijų diegimą, kad pranešimai būtų subtitruojami.

„Yra priimta rezoliucija ištirti ir įdiegti tiesioginio vertimo technologijas, kad visi žodiniai pranešimai būtų subtitruoti lietuvių ir anglų kalbomis, siekiant užtikrinti visų tarybos narių įtrauktį, – sako R. Mauragis. – Tai yra didelis mūsų iššūkis. Kai kuriuose bendruomenėse jau dabar viskas vyksta anglų kalba. Diskutavom, kaip galime sustiprinti lietuvių kalbos vartojimą bendruomenėse.“

„Prarastoji karta“ ir jaunimo paieškos

Jaunimo įtraukimas – dar viena aktuali tema. R. Mauragis atkreipia dėmesį į fenomeną, kurį galima pavadinti „prarastąja karta“ – tai žmonės, atvykę ar sukūrę šeimas po 1990-ųjų, kai Lietuva atgavo nepriklausomybę. Tuo metu išsivija tarsi prarado savo pagrindinį tikslą – kovą už Lietuvos laisvę, o naujiems iššūkiams dar nebuvo pasiruošta.

„Po nepriklausomybės atgavimo praradome kartą žmonių, kuriems tuo metu buvo apie 20 metų ir kiek daugiau. Jie kūrė šeimas, dažniausiai mišrias. Kilo klausimas, ar mokyti vaikus lietuviškai, tėvai ieškojo medžiagos, bet tuomet – devintajame

praėjusio amžiaus dešimtmetyje ir trečiojo tūkstantmečio pradžioje – lengvai prieinamos informacijos, kaip dabar internete, dar nebuvo“, – apgailestauja pirmininkė.

Tuomet bendruomenė turėjo persiorientuoti ir nuo aiškaus Lietuvos laisvės tikslo pereiti prie naujo uždavinio – kalbos ir tapatybės išlaikymo, tačiau tam reikėjo laiko.

„Lietuva gavo nepriklausomybę ir iš dalies mes praradome aiškų tikslą, kodėl mums reikia toliau burtis. Nors bendruomenės ir toliau veikė, anksčiau turėjome labai konkretų tikslą – kovojome už Lietuvą. Reikėjo padėti, siuntėme siuntinius, rinkome lėšas. O paskui staiga Lietuva jau galėjo viską daryti pati. Užtruko laiko, kol mes čia, Australijoje, persiorientavome ir supratome, kad mums vis tiek svarbu išlaikyti kalbą. Kurį laiką veikla vyko be aiškiai įvardytų tikslų“, – priduria ji.

R. Mauragis pasakoja, kad dabar Jaunimo sąjunga yra mažiau aktyvi, todėl bendruomenėms tenka svaresnis vaidmuo ieškant ir kviečiant jaunus žmones.

„Didžiausias mūsų iššūkis, atspindintis rezoliucijuose – jaunų šeimų įtraukimas ir paauglių jaunimo pritraukimas į Jaunimo sąjungą. Pas mus Jaunimo sąjungos veikla buvo labai nusilpusi. Pastaruosius metus ir Krašto valdyba, ir pati Jaunimo sąjunga deda daug pastangų, bandydamos pritraukti daugiau jaunimo. Tačiau jaunuolius dar reikia rasti. Čia bendruomenės turi prisiimti didesnę atsakomybę – ne tik laukti, kol kažkas jaunimui pasakys, bet tiesiogiai skambinti šeimoms ir skatinti ateiti. Nes Jaunimo sąjunga dažnai nežino, kur tas jaunimas yra, o vietos bendruomenės paprastai tai žino geriau“, – sako pirmininkė.

Komunikacijos ir projektų klausimai

2025 m. gruodį [sustojo seniausio spausdinto Australijos lietuvių laikraščio „Mūsų pastogė“ leidyba](#), tad bendruomenė sprendžia iškilusią informacijos sklaidos klausimą klausimą. Per suvažiavimą suformuluota užduotis per šešis mėnesius parengti komunikacijos strategiją ir gaires, kurios padėtų laiku surinkti informaciją iš bendruomenių ir geriau pasiekti skirtingas auditorijas.

Suvažiavimo akirmirka | ALB nuotr.

Kitas iššūkis – projektinė veikla. R. Mauragis pastebi, kad paramos mechanizmai, paremti projektų paraiškomis, daliai Australijoje užaugusių lietuvių yra mažiau įprasti.

„Prašysime Užsienio reikalų ministerijos, kad institucijos suteiktų aiškesnę ir ankstyvesnę informaciją apie finansavimo galimybes bei pagalbą rengiant paraiškas. Taip pat – kad būtų internetiniai seminarai Australijos ir Okeanijos regionui. Tie, kurie užaugo Lietuvoje, prie projektų rašymo yra pratę, o Australijoje mes jų įprastai nerašydavome“, – sako ji.

Trūksta mokytojų ir tautinių rūbų

Australijoje veikia šešios lituanistinės mokyklos (ir vienas būrelis), chorai ir šokių kolektyvai, tačiau kultūrinė veikla susiduria su labai žemiškais, bet svarbiais klausimais: stinga mokytojų, kolektyvų vadovų, o tautinių rūbų trūkumas tapo viena iš rezoliucijų temų.

„Vienas didelis iššūkis yra tautinių rūbų trūkumas. Dauguma „trečiabangių“

niekad neturėjo savo tautinių rūbų, kai gyveno Lietuvoj, ir dabar staiga atsiranda poreikis, kai atvažiuoja čia“, – sako pirmininkė.

Taip pat trūksta lyderių, galinčių vadovauti meno kolektyvams. Pavyzdžiui, Perte, kur bendruomenė atgimsta ir yra daug vaikų, tiesiog nėra kam jų mokyti šokti ar dainuoti.

„Mums trūksta mokytojų. Nėra kas perima, kiti jau pavargę. Reikia suprasti, kaip galim paruošti ar pasikviesti mokytojų, kad čia atvažiuotų“, – svarsto R. Mauragis, neatmesdama galimybės naudoti „Zoom“ platformą chorų repeticijoms ar dainoms mokyti.

Akimirkos iš „Lithuanian Online Language School „Mano kalba““ susitikimo su aktore Kristina Savickyte, Melburnas | Mokyklos archyvo nuotr.

Ateities vizija: mentorystė ir „nematomų“ lietuvių paieška

Paklausta apie jai asmeniškai svarbiausius naujos kadencijos uždavinius, R. Mauragis išskiria jaunimo telkimą, Jaunimo sąjungos stiprinimą, naujų lyderių

ugdymą.

„Idėjų netrūksta. Vienas svarbiausių dalykų – pažiūrėti, ką galime padaryti dėl Jaunimo sąjungos. Jeigu neišjudinsime jaunimo ir jaunų šeimų, bendruomenė neturės ateities. Man taip pat labai svarbi mentorystė – naujų vadovų paruošimas“, – sako pašnekovė.

R. Mauragis įvardija kitas jai svarbias užduotis – kultūrinės veiklos aktyvinimą ir paramą mažesnėms bendruomenėms.

„Mes esame toli nuo Lietuvos, todėl svečių ar atlikėjų sulaukiame retai – tam reikia didelių lėšų. Džiaugiuosi, kad per praėjusią kadenciją pavyko padėti Perto bendruomenei persiorganizuoti. Dabar reikia padėti Hobarto lietuviams vėl telktis, taip pat buriasi bendruomenė Kernse, pačioje Australijos šiaurėje. Svarbu rasti būdų, kaip jiems padėti – formaliai ar neformaliai – ir sujungti lietuvius, nesvarbu, kur jie gyvena. Man atrodo, kad dabar daugiau yra žmonių, kurie gyvena ne didmiesčiuose – juos reikia kažkaip pritraukti. Į lietuvišką veiklą juk galima būti įsijungus nepriklausomai nuo to, kur gyveni“, – optimistiškai pokalbį baigia R. Mauragis.

2027 m. bendruomenės ALB Krašto tarybos suvažiavimas vyks Brisbene.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.